

De berk is algemeen bekend, maar dat er zoveel variatie is, weet lang niet iedereen. Er zijn dwergvormen, er zijn cultivars met gekleurd blad en er is variatie in bladvorm. Hanno Davids: 'Het fijn ingesneden blad van deze cultivar geeft extra transparantie.'

Tekst en fotografie: Emiel van den Berg

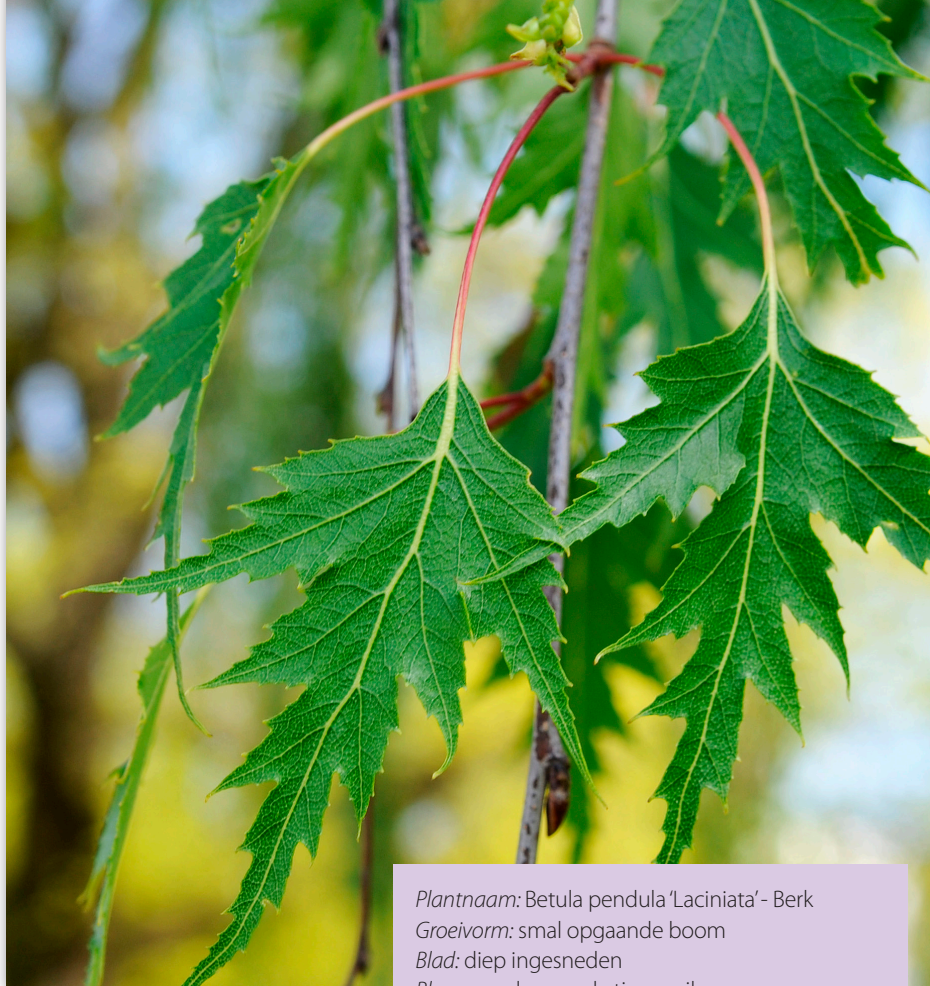
Betula behoort tot de Betulaceae ofwel de familie van de berkachtigen. Bekend familielid is Alnus. Tot voor kort werden ook Corylus, Carpinus en Ostrya bij de berkenfamilie ingedeeld, maar inmiddels is dat aangepast en behoren deze drie tot de Corylaceae, hoewel men de twee families nog altijd vaak als één groep behandelt. Wat bovengenoemde planten in ieder geval gemeen hebben, is dat ze eenhuizig zijn; elke boom heeft zowel mannelijke als vrouwelijke katjes.

De geslachtsnaam Betula is zeerwaarschijnlijk afkomstig uit het Keltisch. Echter, ook hier verschillen de meningen. Sommige mensen leggen een link met het Latijnse batuere, dat slaan betekent. Onder andere de Romeinen maakten van jonge twijgen roedes die dienden als strafwerktuig.

Het bomengeslacht Betula telt ruim zestig soorten. De berk is algemeen bekend om de vaak witte bast en de open kroon bij de boomvormen. Minder bekend is de extreme winterhardheid van de soorten die binnen de poolcirkel groeien. Daar zijn nog oerbossen te vinden met de berk als enige inheemse boom. Geregeld worden er nog onbekende cultivars gevonden. In de open toendra's waar de ruige wind vrij spel heeft, groeien vooral de laag spreidende berkensoorten waarvan B. nana de bekendste is. De berk is verder bekend om het sap dat men uit de stam wint. Dit dient voor medicinale doeleinden en wie het met suiker laat gisten, maakt er een alcoholische drank van.

RANKE BOOM

Voor Hanno Davids, verkoper/adviseur bij boomkwekerij J.H. Faassen-Hekkens bv, is de berk een geliefde boom waarbij hij Betula pendula 'Laciniata' als favoriet noemt. "Een sierlijke boom die, met een hoogte van 10-15 meter en een breedte van 6-8 meter, weinig ruimte nodig heeft in vergelijking met veel andere

Betula pendula 'Laciniata'

Plantnaam: Betula pendula 'Laciniata' - Berk
Groeivorm: smal opgaande boom
Blad: diep ingesneden
Bloem: geelgroene katjes, april
Bijzonderheden: witte bast

HANNO DAVIDS:

'Weinig ruimte nodig'

bomen. Ondanks die ranke habitus is de boom in lanen, parken en tuinen toch beeldbepalend." 'Laciniata' is een cultivar van B. pendula, de ruwe berk, die inheems is in vrijwel geheel Europa waar hij een belangrijke houtproduct is. In de vrije natuur halen exemplaren tussen de 20 en 30 meter hoogte, in cultuur blijft de boom lager. Opvallend is de heldergele herfstverkleuring.

B. pendula heeft verschillende cultivars die noemenswaardig zijn. 'Purpurea' is een matig hoge boom met purperkleurig blad die in 1870 in Frankrijk is gevonden. 'Purple Splendor' is een introductie van Powell Vallery Nurseries in Oregon, VS. Deze cultivar heeft purper blad dat vrij diep is ingesneden. Bij 'White Edge' heeft het groene blad een opvallende onregelmatige witte rand en de cultivar 'Silver Edge' heeft groen blad met een crèmewitte rand. 'Golden Cloud' en 'Golden Triumph' vormen kleine bomen met goudgeel blad. 'Laciniata' valt op met het diep ingesneden blad.

WINTERS STILLEVEN

De sierwaarde van 'Laciniata' zit uiteraard in het diep ingesneden blad, dieper dan bij 'Cris-

pa'. "Al vanaf het voorjaar mooi als het lichtgroen onthult, en tot in de herfst wanneer het heldergeel verkleurt." Davids prijst daarnaast de wolkige kroonvorm en de elegant hangende twijgen. "Jonge twijgen zijn roodbruin van kleur. Dit gecombineerd met rijp, sneeuw of ijzel op een koude, nevelige wintermorgen vormt een onvergetelijk stilleven." Daarnaast heeft de witte, telkens iets afbladderende bast sierwaarde. "De eerste meters van oudere stammen worden met de tijd ruw, krijgen diepe scheuren en kleuren uiteindelijk donker tot bijna zwartgroen."

Davids benadrukt dat berken houden van rust op hun standplaats. "Liever geen wisselende waterstanden of grondbewerking. Berken wortelen oppervlakkig." Ook met zoute zeewind heeft de boom problemen. Verder is een zonnige en open standplaats gewenst – "bestuiving vindt plaats door de wind" – en is snoei enkel toegestaan in herfst en vroege winter.

'Laciniata' is bij diverse boomkwekers, veelal in kleinere aantallen, te vinden. De naamgeving is soms een probleem. "Er zijn nogal wat synoniemen in omloop zoals B. pendula 'Dalecarlica' en er is verwarring met de cultivar 'Crispa'."